

Dorin FISCUTEAN • Mihaela-Cornelia FISCUTEAN
• Ciprian MIHAI • Valentina-Cătălina HOLIC

GEOGRAFIE

clasa a VIII-a

Cuprins

UNITATEA
1

1.1	Poziția geografică	7
1.2	1. Elemente definitorii și consecințe. Statele vecine	7
2.1	2. România – țară carpatică, dunăreană, pontică și central-europeană	9
2.2	Hartă de studiu	11
4.2	Recapitulare	12
4.3	Evaluare	13

UNITATEA
2

1.1	Relieful României	14
2.3	1. Relieful – caracteristici generale	14
3.3	2. Unități majore de relief. Carpații – caracteristici. Carpații Orientali	16
4.2	Proiect: Obiective turistice în Carpații Orientali	17
	3. Carpații Meridionali	18
	4. Carpații Occidentali	20
	5. Depresiunea Colinară a Transilvaniei	22
	6. Subcarpații	24
	7. Podișul Getic. Podișul Mehedinți	26
	8. Podișul Moldovei. Podișul Dobrogei	28
	9. Câmpia de Vest. Dealurile de Vest	30
	10. Câmpia Română	32
	11. Delta Dunării și Platforma continentală a Mării Negre	34
	12. Aplicații practice: Relieful orizontului local, identificarea unor fenomene și procese de risc din orizontul local (alunecări de teren, șiroire, torențialitate) și stabilirea măsurilor de prevenire, combatere	36
	13. Aplicații practice: Cutremurele în România. Prezentarea regulilor de comportament în caz de cutremur. Rolul reliefului în amenajarea teritoriului	38
	Hartă de studiu	40
	Recapitulare	41
	Evaluare	42

UNITATEA
3

1.2	Clima, apele, vegetația, fauna și solurile României	43
2.2	1. Clima – factori genetici ai climei	43
3.1	2. Elemente climatice	45
4.1	3. Particularități climatice regionale (etaje și influențe climatice)	47
4.3	4. Apele. Dunărea și râurile interioare	49
4.4	5. Lacurile și apele subterane	51
	6. Marea Neagră	53
	7. Vegetația	55
	Investigație: Cum aş putea să protejez copacii într-o lume a schimbărilor climatice?	56
	8. Fauna	57
	9. Solurile	59
	10. Aplicație practică: Reguli de comportament în cazul producerii unor fenomene climatice, hidrografice, biogeografice de risc	61
	Hartă de studiu	63
	Recapitulare	64
	Evaluare	65

1.1 Populația, așezările omenești și organizarea administrativ-teritorială ... 66

1.2	1. Populația – elemente și structuri demografice	66
2.1	2. Așezările omenești. Așezările rurale și urbane. Evoluție, diferențieri teritoriale și caracteristici actuale	70
2.2	3. Caracterizarea geografică a orașului București	72
4.2	4. Organizarea administrativ-teritorială a României	74
4.3	5. Aplicații practice: interpretarea unor grafice și reprezentări cartografice privind populația României. Caracterizarea geografică a unor mari orașe	76
	Hartă de studiu	78
	Recapitulare	79
	Evaluare	80

1.2 Activitățile economice 81

2.1	1. Agricultură. Fondul funciar agricol – potențial și valorificare	81
2.2	2. Regiuni agricole – elemente specifice	83
3.1	3. Valorificarea produselor agricole – tradiție și modernitate	85
4.2	4. Resursele naturale și valorificarea lor	87
	5. Industria energetică și a energiei electrice	89
	6. Industria construcțiilor de mașini	91
	7. Căile de comunicație și transporturile	93
	8. Comerțul	96
	9. Turismul – potențial și valorificare economică	98
	10. Aplicații practice: Activități economice în localitatea/județul natal. Valorificarea resurselor alternative de energie. Potențialul turistic al județului. Rolul căilor de comunicație în dezvoltarea economică	100
	Hartă de studiu	103
	Recapitulare	104
	Evaluare	105

1.2 Regiuni geografice și dezvoltarea regională 106

2.2	1. Diferențieri regionale	106
4.3	2. Regiuni geografice pe baze naturale	108
	3. Studiu de caz: Caracterizarea geografică a Câmpiei Române	110
	Hartă de studiu	112
	Recapitulare	113
	Evaluare	114

1.2 Caracteristici ale mediului înconjurător 115

2.3	1. Calitatea mediului înconjurător în România. Evoluții recente	115
3.4	2. Resurse, populație, elemente ale dezvoltării sustenabile	117
4.4	Hartă de studiu	119
	Recapitulare	120
	Evaluare	121

3.1 România în Europa și în lume 122

3.4	1. Valori naturale și culturale ale României	122
4.1	Proiect: Valori naturale și culturale ale localității mele	123
	2. România ca stat membru ONU, NATO și UE	124
	Recapitulare	125
	Evaluare	125

Bun venit, vacanță! 126

	Recapitulare finală	126
	Evaluare finală	128

1. Elemente definitorii și consecințe. Statele vecine

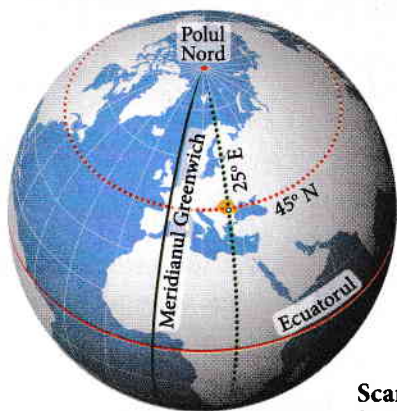

Figura 1 - Poziția României pe Glob

Scara
0 2 500 km

Figura 2 - Vecinii României

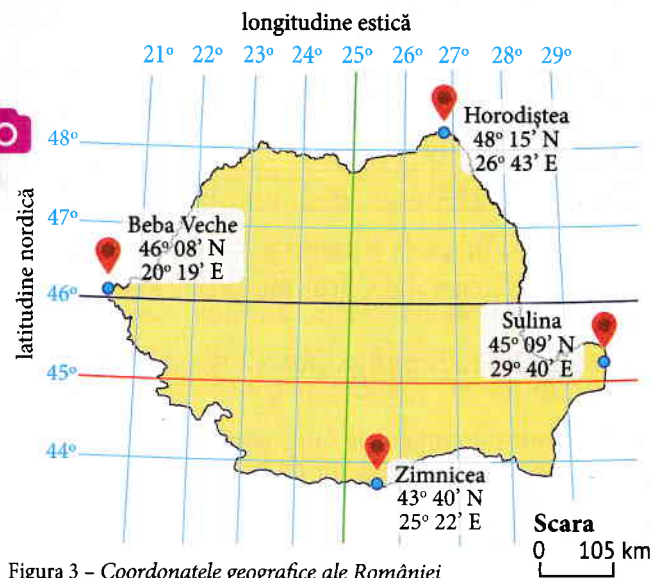

Figura 3 - Coordonatele geografice ale României

Amintește-ți!

- 1** Privește imaginea din *Figura 1* și amintește-ți ce sunt:
- paralele;
 - meridianele;
 - latitudinea;
 - longitudinea.

Observă și descoperă!

- 2** Folosind harta din *Figura 1*, precizează:
- a) poziția României în raport cu Ecuatorul și cu Meridianul Greenwich;
 - b) paralela și meridianul, marcate pe hartă, care se intersectează pe teritoriul României.
- 3** Observă harta din *Figura 2*, identifică vecinii României și localizează-i. Precizează ce tip de graniță are România cu fiecare vecin, alegând dintre următoarele: terestră, fluvială, maritimă.

Află!

A. Așezarea României pe Glob

a) **Latitudinal**, România este situată în **emisfera nordică**, fiind traversată prin jumătatea sudică de **paralela de 45° latitudine nordică**. Țara noastră este împărțită în două părți aproximativ egale de paralela de 46° latitudine nordică (*Figura 3*). O consecință a poziției României pe Glob, la jumătatea distanței dintre Ecuator și Polul Nord, este situarea în **zona de climă temperată**, o zonă ferită de excesele climatice ecuatoriale sau polare.

b) **Longitudinal**, România este situată în emisfera estică, fiind traversată de **meridianul de 25° longitudine estică**. În consecință, ora României este GMT+2h. Acest meridian împarte țara noastră în două părți aproximativ egale (*Figura 3*).

B. Așezarea României în Europa

România este situată la distanțe aproximativ egale față de extremitățile vestică și nordică (aproximativ 2 800 km), aproximativ 2 600 km față de extremitatea estică și la numai 1 050 de km față de extremitatea sudică. Prin urmare, țara noastră este situată geografic în **partea central-sudică a Europei** (*Figura 4*).

C. Suprafața (Tabelul 1) și statele vecine (Figura 2)

Membră a Uniunii Europene din anul 2007, România se învecinează cu două dintre statele incluse în această uniune politică și economică, Bulgaria și Ungaria. Granița cu **Bulgaria** se desfășoară pe o lungime de aproximativ **631 km** între localitățile Pristol (județul Mehedinți) și Vama Veche (județul Constanța), iar cea cu **Ungaria** este de **448 km**, între localitățile Beba Veche (județul Timiș) și Bercu (județul Satu Mare). Între Beba Veche și Pristol, pe o lungime de aproximativ **546 km** se desfășoară granița cu **Serbia**. Frontiera cu **Ucraina**, pe o lungime de **649 km**, reprezintă una dintre limitele estice ale Uniunii Europene și este discontinuă, fiind alcătuită din două sectoare: Bercu-Cuzlău (județul Botoșani) și Galați-vărsarea brațului Chilia în mare. Între Cuzlău și Galați, țara noastră are graniță comună cu **Republica Moldova**, pe o lungime de aproximativ **681 km**.

Aplică!

4 Observă harta din Figura 3 și realizează un tabel cu punctele extreme ale României, în raport cu punctele cardinale. Față de care dintre punctele extreme ale României este mai apropiată localitatea ta?

5 Analizează Figura 3 și rezolvă următoarele sarcini de lucru:

- calculează pe câte grade de latitudine și longitudine se desfășoară teritoriul României;
- în ce emisferă se află România latitudinal? Dar longitudinal?
- temperatura medie anuală este mai mare la Horodiștea sau la Zimnicea? Argumentează răspunsul!
- argumentează faptul că punctele extreme Horodiștea și Beba Veche sunt mai aproape de Polul Nord decât de Ecuator, iar Zimnicea este mai aproape de Ecuator.

7 **Lucrați în echipe.** Realizați o dezbatere, în clasă, asupra influenței pe care a avut-o poziția geografică a României în evoluția istorică, culturală și economică a țării. Formați două echipe: pro și contra și alegeți un moderator. Restul elevilor reprezintă audiența. *Reguli pentru dezbatere:*

- Gândiți-vă la argumente care să susțină influența pozitivă sau negativă a poziției geografice a României în evoluția istorică, culturală și economică a țării.
- Echipele pro prezintă argumentele și echipele contra prezintă contraargumentele sau completări.
- Moderatorul formulează concluzii referitoare la subiectul dezbătut și oferă un feedback echipei.
- Audiența votează echipele câștigătoare.

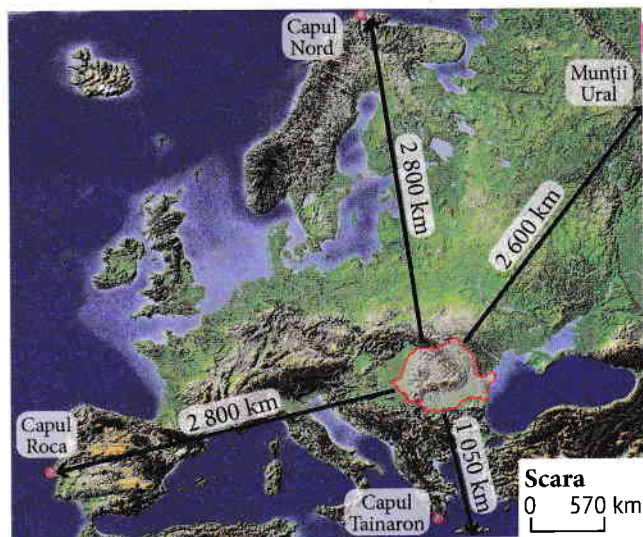

Figura 4 - Distanța României față de punctele extreme ale Europei

Tabelul 1 - Suprafața României pe Glob, în Europa și în UE

România	Pe Glob	În Europa	În Uniunea Europeană
238 397 km ²	a 82-a țară ca suprafață	a 12-a țară ca suprafață	a 7-a țară ca suprafață

6 Observă Tabelul 2 și Tabelul 3 care fac referire la răsăritul și apusul Soarelui în zilele de 22 iunie și 22 decembrie, în cele patru puncte extreme ale României. Calculează diferența de minute dintre răsăritul și apusul Soarelui în cele patru puncte extreme. De ce există aceste diferențe între cele două evenimente astronomice? Ce consecințe sunt asupra oamenilor?

Tabelul 2 - Răsăritul și apusul Soarelui la 22 iunie

Solstițiul de vară	Sulina	Horodiștea	Zimnicea	Beba Veche
Răsărit	05:17	05:17	05:40	05:51
Apus	20:42	21:06	20:54	21:23

Tabelul 3 - Răsăritul și apusul Soarelui la 22 decembrie

Solstițiul de iarnă	Sulina	Horodiștea	Zimnicea	Beba Veche
Răsărit	07:19	07:42	07:32	08:00
Apus	16:21	16:22	16:43	16:55

2. România – țară carpatică, dunăreană, pontică și central-europeană

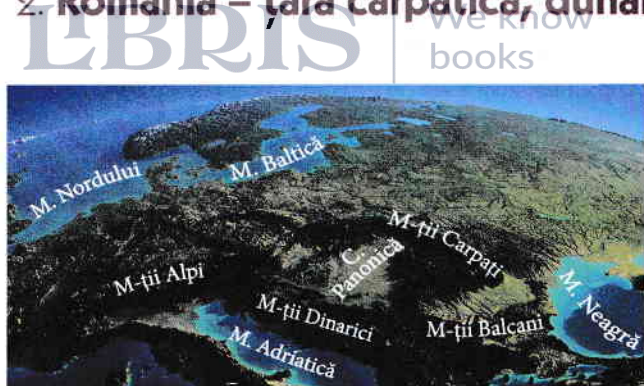

Figura 5 – Europa – imagine din satelit

Figura 6 – Munții Carpați

Figura 7 – Bazinul hidrografic al Dunării

Amintește-ți!

- 1 Folosind *Figura 5* și harta fizică a Europei, de la pagina 11, revezi următoarele informații:
 - unitățile de relief din Europa;
 - fluviile și mările Europei.
- 2 Localizează pe imaginea din *Figura 5* unitățile de relief marcate, în raport cu Munții Carpați și principalele mări marcate, în raport cu Marea Neagră.

Observă și descoperă!

- 3 Folosind hărțile prezentate în *Figura 6*, *Figura 7* și în *Figura 8*, precizează:
 - a) țările carpatice;
 - b) țara în care se desfășoară cea mai mare parte a lanțului carpatic;
 - c) care sunt capitalele pe care le traversează Dunărea;
 - d) țările care fac parte din bazinul hidrografic al Dunării.
 - e) țările care au ieșire la Marea Neagră.

Figura 8 – Marea Neagră

Află!

Ca suprafață continentală, Europa este definită de elemente ale cadrului natural precum: clima temperată predominantă, prezența primului sector al sistemului muntos alpino-carpato-himalayan, mari artere hidrografice (Volga, Dunărea) și diversitatea biopedogeografică (a vegetației, faunei și solurilor).

Multe dintre aceste elemente definesc, la rândul lor, și teritoriul țării noastre, România fiind:

- a) **țară carpatică**: pentru că cea mai mare parte din lungimea totală a lanțului carpatic se află pe teritoriul țării noastre;
- b) **țară danubiană (dunăreană)**: pentru că două cincimi (1 075 km sau 38%) din lungimea Dunării traversează teritoriul țării noastre;
- c) **țară pontică**: datorită deschiderii la Marea Neagră (denumită, în trecut, de navigatori, Pontus Euxinus).

A. Munții Carpați

Lanțul Munților Carpați, care începe în Bazinul Vienei și se termină în Valea Timocului, își desfășoară cea mai mare parte din catena muntoasă pe teritoriul țării noastre (Figura 6). Acest sector este important pentru România prin diversitatea resurselor (păduri, ape, pășuni, cărbuni, minereuri feroase și neferoase), a peisajelor, prin accesibilitatea dată de pasuri și prin potențialul turistic.

B. Dunărea

Dunărea (cunoscută ca Danubius, Istros, în antichitate), este al doilea fluviu ca lungime din Europa (2 860 km). Fluviul izvorăște din Germania, din Munții Pădurea Neagră și se varsă în Marea Neagră printr-o deltă. Din lungimea totală, sectorul cu cel mai mare debit se desfășoară pe teritoriul României, pe o lungime de 1 075 km, de la Baziaș (intrarea în țară) până la vărsarea în Marea Neagră (Figura 7). Împreună cu canalul Rhin-Main, Dunărea formează un sistem de navigație care face legătura între Marea Neagră și Marea Nordului. Pentru România acest sector este important pentru:

- producerea energiei electrice;
- navigație (Sistemul energetic și de navigație Porțile de Fier I);
- pescuit;
- agricultură (pășuni de luncă, irigații);
- turism (Defileul Dunării, Delta Dunării).

C. Marea Neagră

Marea Neagră (Figura 8) este o mare de tip continental, înconjurată de șase țări, care face legătura țărilor riverane cu Marea Mediterană și întreg Oceanul Planetar. România are o lungime de 245 km de litoral (între Vama Veche și gura de vărsare a brațului Chilia) cu mare potențial turistic și o platformă continentală cu numeroase resurse naturale (petrol și gaze, nisipuri, pește).

D. România: țară central-europeană

Ca urmare a așezării geografice pe continent, în partea central-sudică, România are o climă temperat-continentală de tranziție, cu influențe climatice din toate celelalte zone ale continentului (Figura 9). În țara noastră, pădurile, caracteristice Europei Vestice, se transformă treptat în silvostepă și stepă. Vița-de-vie, specifică pentru Europa Sudică, se cultivă și pe teritoriul României, aici fiind limita nordică de cultură a acestei specii. Pe teritoriul țării se pot cultiva atât plante proprii zonei Europei Estice (floarea-soarelui, cânepă, soia), cât și cartof, sfeclă de zahăr, secară, tipice unor regiuni mai reci și umede (Europei de Vest sau de Nord).

Caracterul de centralitate al țării noastre este dovedit și de intersecția căilor de comunicație, care leagă nordul cu sudul Europei și estul cu vestul Europei, încă din perioade străvechi.

Aplică!

Figura 9 - România: influențe climatice

Portofoliu

5 Realizează un eseu sau o schemă în care să surprinzi importanța pe care o au Dunărea, Munții Carpați și Marea Neagră, pentru România, alegând pentru fiecare unul dintre următoarele domenii: mediu, industrie, transport, turism.

4 Analizează Figura 9, apoi citește textul de mai jos și rezolvă următoarele sarcini de lucru.

România are o climă temperat-continentală de tranziție, specifică pentru Europa Centrală. Temperaturile medii anuale scad ușor de la sud (10°-11° C) spre nord (8,5° - 9° C), variație datorată atât latitudinii, cât și distribuției reliefului țării. Cantitatea de precipitații scade de la vest spre est și crește în altitudine.

a) Identifică, în text, modul în care variază temperatura medie anuală pe teritoriul țării, cât și cantitatea de precipitații;

b) Explică faptul că România are o climă temperat-continentală de tranziție; cum te influențează pe tine și pe familia ta?

c) Dacă mergi pe litoralul românesc, ce influențe climatice vei resimți?

Organizarea portofoliului

Accesează manualul digital pentru a afla cum să îți organizezi portofoliul.

1 Completează, pe caiet, spațiile libere din enunțurile de mai jos cu informația corectă.

Latitudinal, România este situată în emisfera ..., fiind traversată prin jumătatea sudică de paralela de ... ° latitudine nordică. Țara noastră este împărțită în două părți aproximativ egale de paralela de ... latitudine O consecință a poziției României pe Glob este situarea în zona de climă ... zonă ferită de excesele climatice ecuatoriale și polare.

Longitudinal, România este situată în emisfera ..., fiind traversată de meridianul de ... ° longitudine estică. În consecință, ora României este GMT+ ... h. Acest meridian împarte țara noastră în ... părți aproximativ egale.

2 Realizează, pe caiet, schema din Figura 10 și completează punctele extreme ale României.

3 Referitor la România, precizează:

- a) suprafața;
- b) vecinii;
- c) râurile sau fluviul pe care este granița cu Republica Moldova, Serbia, Bulgaria și Ucraina.

4 Analizează Figura 11, Figura 12 și Tabelul 4, apoi rezolvă sarcinile de lucru.

A. Precizează:

- a) țările carpatice; b) țările dunărene; c) țările pontice.

B. Realizează un eseu cu titlul „România – țară carpato-danubiano-pontică”, în care să incluzi datele statistice prezentate în diagrama, graficul și tabelul de mai jos.

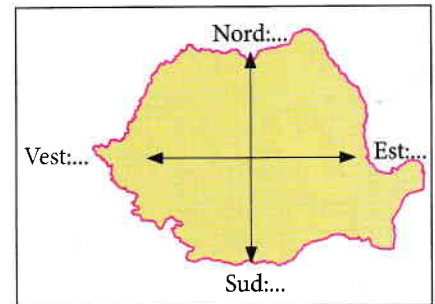

Figura 10 – Punctele extreme ale României

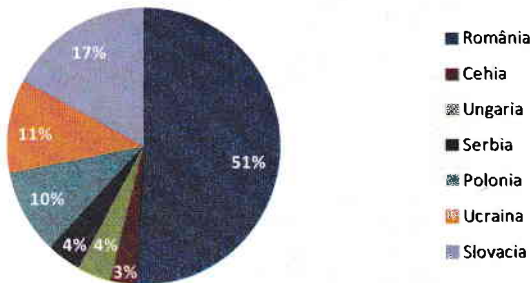

Figura 11 – Suprafața deținută (%) de Munții Carpați

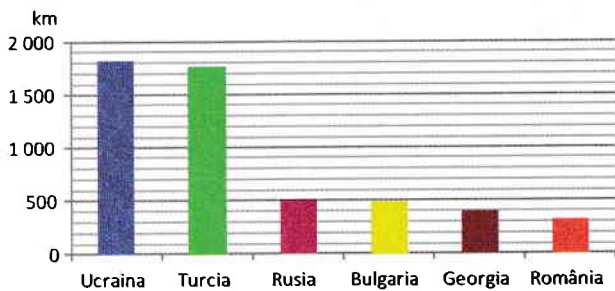

Figura 12 – Lungimea țărmlului la Marea Neagră

Tabelul 4 – Lungimea malurilor Dunării (km)

Țara	Mal drept	Mal stâng
Germania	678,6	687
Austria	357,5	321,1
Slovacia	22,5	172,1
Ungaria	471,2	275,2
Croația	137,5	-
Serbia	449,9	358
Bulgaria	471,6	-
România	354,1	1050
R. Moldova	-	0,6
Ucraina	-	79,6

5 Prezintă două consecințe care derivă din poziția central-europeană a țării noastre.

Consecințele prezentate se pot referi la cadrul natural (climă, vegetație) sau la evoluția istorică și economică a teritoriului țării noastre.

AUTOEVALUARE – În această unitate de învățare:

Am înțeles foarte bine

Îmi este neclar

Nu știu să / Nu am înțeles

Revezi lecțiile și exercițiile subiectelor notate la culoarea galbenă.
Discută cu un coleg/ o colegă sau cu profesorul despre ceea ce nu ai înțeles și ai completat la culoarea roșie.

* Timp de lucru 50 de minute.
Din oficiu: 10 puncte

Subiectul I

Punctaj: 3 x 3p = 9 puncte

Scrie pe caiet litera corespunzătoare răspunsului corect:

- 1 Punctul extrem sudic al României este situat pe teritoriul localității:
a) Sulina b) Horodiștea c) Zimnicea d) Beba Veche
- 2 În longitudine, România se desfășoară pe aproximativ:
a) 5° b) 9° c) 12° d) 14°
- 3 România se învecinează cu Bulgaria în partea de:
a) nord b) sud c) est d) vest

Subiectul al II-lea

Punctaj: 7 x 3p = 21 puncte

1 Asociază, pe caiet, numerele marcate, pe harta din *Figura 13*, cu vecinii României din lista de mai jos:

- (....) Bulgaria
- (....) Ucraina
- (....) Ungaria
- (....) Serbia
- (....) Marea Neagră
- (....) Republica Moldova

2 Precizează numele țării vecine cu care România are granița formată de o arteră hidrografică, pe întreaga lungime.

Figura 13 - Vecinii României

Subiectul al III-lea

Punctaj: 5 x 3p = 15 puncte

Scrie pe caiet răspunsurile care completează spațiile punctate de mai jos:

- 1 Ca urmare a poziției geografice pe Glob și pe continentul european, România are o climă
- 2 Din punct de vedere geografic, România este situată în Europa
- 3 Suprafața României este de
- 4 Pe teritoriul României pătrund, din partea de nord, influențe climatice
- 5 Sistemul navigabil Dunăre – Rhin – Main face legătura dintre Marea Neagră și Marea

Subiectul al IV-lea

Punctaj: 10 x 3p = 30 puncte

Referitor la Munții Carpați, Dunăre și Marea Neagră, precizează:

- 1 trei țări carpatice, cu excepția României;
- 2 trei țări dunărene situate în bazinul inferior al Dunării;
- 3 prima capitală europeană prin care curge Dunărea (dinspre izvoare);
- 4 două țări vecine României care au ieșire la Marea Neagră;
- 5 o mare prin intermediul căreia Marea Neagră comunică cu Oceanul Planetar.

Subiectul al V-lea

Punctaj: 15 puncte

Realizează un eseu de maximum 10 rânduri în care să surprinzi importanța pe care o are caracterul carpato-danubiano-pontic al teritoriului României asupra evoluției istorice, culturale și economice a țării noastre.